

CONTRIBUȚII LE REPERTORIUL ARHEOLOGIC AL LOCALITĂȚILOR JUDEȚULUI CARAȘ-SEVERIN DIN PALEOLITIC PÎNĂ ÎN SECOLUL AL V-LEA Î.E.N.

Făcînd parte dintr-o lucrare mai mare, prezentul material se ocupă de descoperiri recente și mai vechi, datate conform titlului. Pentru întocmirea acestui repertoriu am folosit atît bibliografia de specialitate mai veche, cît și cea recentă, rezultatele cercetărilor arheologice și perieghelozelor, descoperiri întîmplătoare, informații etc. Relativ puținele descoperiri semnalate (față de alte regiuni ale țării!) se datorează, în mare măsură, faptului că Banatul și în special județul Caraș-Severin au fost mai puțin cercetate. Abia în ultimii douăzeci de ani explorarea acestei regiuni s-a intensificat luînd o formă organizată.

În cele ce urmează prezentăm repertoriul localităților în ordine alfabetică, urmînd ca rezultatele cercetărilor viitoare să permită îmbunătățirea și completarea acestei lucrări.

I Anina

1. — Într-o peșteră (numele căreia nu este menționat) se găsesc urmele unei locuiri aparținînd culturii Coțofeni¹.

2. — În împrejurimile Aninei s-a găsit un topor de bronz (datare BronzD — Hallstatt A—C), care actualmente se află la Muzeul Banatului².

II Baziaș

1. — În 1878 a fost descoperită, pe malul Dunării, o spadă de bronz avînd lama plată și găuri de nit pe minier. Pe la 1891 spada (datată în Bronz D — Hallstatt A), a ajuns la Muzeul din Budapesta³.

¹ Materialul se păstrează la Muzeul județean din Reșița.

² Informație prof. O. Răuș (Reșița).

³ A. D. Alexandrescu, *Dacia*, X, 1966, p. 189, nr. 290.

III Băile Herculane

1. — „Peștera Hoților“ — este situată la circa 500 m N de localitate, pe dreapta riului Cerna, la 50 m înălțime față de firul apei (o altitudine absolută de 257 m). Peștera are trei intrări care dau în trei galerii legate printr-un coridor (singura intrare accesibilă e cea de la mijloc). Este uscată și are o temperatură medie, constantă, ceea ce a permis aici o locuire îndelungată. Primele cercetări arheologice s-au efectuat în 1872 de către un grup de medici și naturaliști maghiari. S-au găsit atunci fragmente de ceramică lucrată cu mina și la roată. Descoperiri izolate ulterioare, recunoașterile din 1904 ale lui Augustin Solymosi și săpăturile din 1916 ale lui O. Kadić au dovedit existența, sub stratul de guano, a unei așezări cu ceramică neolitică și cu vase bitronconice din prima epocă a fierului. Sondajul efectuat în 1927 de un colectiv al Muzeului regional al Olteniei a dus la descoperirea ceramicii geto-dace și feudal-timpurie. Cercetările din 1954 ale unui colectiv al Academiei R.P.R. au constatat că stratul actual de pământ negru, lucios, este foarte bogat în urme de cultură materială și osteologice din epoca neolitică (culturile Tisa, Gumelnița) și de tranziție (cultura Coțofeni). S-a observat și o locuire în paleolitic și mezolitic în straturile inferioare (urme de locuire mustertiană). Săpăturile au continuat în anii 1955, 1960—61, 1965—69, fiind conduse de Grupul de cercetări „Porțile de Fier“ al Institutului de Arheologie al Academiei R.P.R. în colaborare cu Muzeul din Lugoj.

Din cercetarea succesiunii stratigrafice se poate trage concluzia că peștera s-a format în interglaciațiunea Riss-Würm. Primul strat (interstadiul Würm I—II și începutul stadiului Würm II) este complet steril din punct de vedere arheologic și faunistic. În stratul Würm II s-au găsit piese de cuarț aparținând mustertianului întirziat. Deasupra stadiului Würm III s-au descoperit vetre cu microlite epipaleolitice. Vestigii ale culturii materiale, aparținând neoliticului timpuriu, nu au fost constatate, însă neoliticul mijlociu este reprezentat prin culturile Vinča și Tisa II.

Faza târzie a neoliticului este prezentă prin culturile Sălcuța III (2 nivele) și Sălcuța IV (8 nivele, în care apar și elemente străine de tipul Bodrogkeresztúr și Furchenstich).

Straturile de cultură Coțofeni (4 etape în care sînt prezente și elemente Furchenstich, Kostolac și Vučedol) arată că peștera a fost locuită și în perioada următoare, cea de tranziție de la epoca neolitică la cea a bronzului. Mai slab reprezentată este epoca bronzului prezentă doar prin elementele culturii Verbicioara (III). Apare sporadic și ceramică hallstattiană târzie, dacică, romană și din feudalismul timpuriu⁴.

⁴ B. Milleker, *Délm.*, I, 1897, p. 46—47; III, 1906, p. 82; M. Roska, *ErdRep.*, I, Óskor, Tom I Praehistorica, Cluj, 1942, p. 105, nr. 26; C. S. Nicolăescu-Plopșor și colaboratorii, *SCIV*, IV, 1—2, 1955, p. 140—146; 3—4, p. 391—394; *RepArh.*, pct. 1; C. S. Nicolăescu-Plopșor și E. Comșa, *SCIV*, VIII, nr. 1—4, 1957, p. 17—25; C. S. Nicolăescu-Plopșor și colaboratorii, *Materiale*, III, 1957, p. 51—57; D. Berciu, *SCIV*, IX, 1, 1958, p. 91—96;

2. — În „Peștera de sub Piatra Băniții“ — s-au găsit fragmente ceramice din epoca neolitică. Despre ele nu se dau precizări⁵.

3. — În „Peștera lui Iorgovan“ în 1917, N. Densușianu a efectuat un sondaj. Au apărut cu acest prilej fragmente de ceramică neolitică, ornamentate cu incizii și cu încrustații albe⁶.

IV Bănia

1. — „Cracu Otara“ este un loc situat la S—V de sat (cca 4 km). În 1878, geologul Halaváts Gyula a dat aici de o așezare din comuna primitivă ce se află pe piscul dealului. Pe panta acestui deal, Halaváts a strâns fragmente ceramice provenite probabil de pe pisc, fiind aduse de apă. Materialul (17 fragmente de vase, prost arse, avînd ornamente liniare — linii paralele și în caluri — și buza îngroșată în exterior) a fost predat Muzeului Național Maghiar. După M. Roska ar fi aceasta ceramică eneolitică, părere confirmată în urma unei periegeze întreprinse de către Muzeul județean din Reșița în colaborare externă cu Gh. Lazarovici (Muzeul Transilvaniei din Clu), în vara anului 1972, cînd s-a stabilit apartenența acestei ceramici culturii Coțofeni. Materialul rezultat din această periegeză se găsește la Muzeul județean din Reșița⁷.

V Berzasca

1. — „Cracul cu Toacă“ este un punct situat în hotarul acestei comune, amintit pentru două descoperiri semnalate aici.

a) După spusele fostului preot Arsenie Golumba, aici s-ar fi găsit urmele unei locuiri din epoca bronzului sau hallstattiană și anume „cio-

C. S. Nicolăescu-Plopșor, *SCIV*, X, 2, 1959, p. 221—227; M. Bitiri, *SCIV*, X, 2, 1959, p. 453—458; D. Berciu, *Omagiu C. Daicoviciu*, 1960, p. 19—23; D. Popescu, *SCIV*, XII, 1, 1961, p. 135; C. S. Nicolăescu-Plopșor și Al. Păunescu, *SCIV*, XII, 2, 1961, p. 209—210; D. Popescu, *Dacia*, V, 1961, p. 568; X, 1966, p. 384, nr. 7; *SCIV*, XVII, 4, 1966, p. 711; *Dacia*, XI, 1967, p. 376, nr. 109/9; C. S. Nicolăescu Plopșor, și colaboratorii, *Comunicări*, IV, 1968, p. 11—14, 20, 29—32, 35; P. Roman, *Comunicări*, VI, 1968, p. 4, 7—8; Pl. Mogoșanu, *Comunicări*, VIII, 1968, p. 7; D. Popescu, *SCIV*, XIX, 4, 1968, p. 698; *Idem*, *Dacia*, XII, 1968, p. 441, nr. 427/5; XIII, 1969, p. 537, nr. 154/8; *Idem*, *SCIV*, XX, 1969, p. 501; XXI, 3, 1970, p. 522; *Dacia*, XIV, 1970, p. 462, nr. 157/5; Pl. Mogoșanu, *SCIV*, XXII, 1, 1971, p. 314; Gh. Lazarovici, *Energia*, nr. 222, an V, Reșița, 1969, *Idem*, *Despre neoliticul din Banat*, (Comunicare pregătită pentru Congresul al VIII-lea de la Belgrad); P. I. Roman, *Dacia*, XV, 1971, p. 47—76; vezi și *Banatica*, II, p. 57—77.

⁵ M. Roska, *op. cit.*, p. 105, nr. 26; *RepArh*, pct. 2.

⁶ *RepArh*, pct. 3.

⁷ B. Milleker, *op. cit.*, I, p. 15; M. Roșka, *op. cit.*, p. 35, nr. 53; p. 36, nr. 57; Informație, Gh. Lazarovici; Informație Șt. Cădării; În ultimul timp s-a crezut că ar fi o așezare neolitică, probabil cultura Starčevo-Criș, însă ulterior s-a dovedit că aparține culturii Coțofeni, vezi Gh. Lazarovici, *ActaMN*, VI, 1969, p. 5; E. Comșa, *MFMIE*, 1969, 2, p. 37.

buri multe“ și mai multe obiecte de bronz ce se aflau în posesia preotului, fiind donate de acesta în 1930 Muzeului Banatului din Timișoara. Donația cuprinde: un topor mic de bronz, un vîrf de lance și trei brățări, toate de bronz⁸.

b) Pe la 1900 s-au găsit aici și fragmentele unei urne funerare cu oase calcinate, provenind, probabil, dintr-o necropolă. Se pot data cu aproximație în prima epocă a fierului. Fragmentele s-au aflat în posesia Muzeului din Orșova⁹.

2. — În 1883 s-a găsit sub o placă de piatră de pe vîrfurile unei stînci, aflată în direcția Liubcovei, un depozit de bronzuri. Depozitul era într-un vas mare de lut și este compus din circa 50 de obiecte de bronz cu o greutate totală de 9 kg. Inventarul lui cuprinde: celturi, fragmente de topoare, securi, lame de spate, vîrfuri de lance, diverse brățări, lame de fierăstrău și turte de bronz. Obiectele s-au împrăștiat: vreo 16 bucăți se aflau din anul 1912 la Muzeul din Vrșac (R. S. F. Jugoslavia), altele au ajuns la Muzeul Banatului din Timișoara, iar altele în colecția școlii din Moldova Veche și în colecția lui Gustav Tyll. Depozitul este datat de A. D. Alexandrescu în perioada de sfîrșit a epocii bronzului și la începutul epocii fierului Bronz D — Hallstatt A), iar M. Rusu îl atribuie grupului Cincu-Suseni (Hallstatt A₁)¹⁰.

VI Berzovia

1. — a) În vatra satului, cu ocazia săpăturilor din 1962 la castrul roman, au fost descoperite cîteva fragmente ceramice (în pasta cărora s-a folosit ca degresant pleavă), de factură Starčevo-Criș. Materialul se găsește în prezent la Muzeul din Reșița¹¹.

b) În timpul săpăturilor pe latura de N a castrului s-au descoperit fragmente ceramice aparținînd culturii neolitice tîrzii Tiszapolgár (Tisa III)¹².

VII Bocșa-Montană

1. — Într-un punct nedeterminat din hotarul acestei localități se semnalează o așezare neolitică cu ceramică caracteristică culturii Criș¹³.

2. — „Dealul Colțan“ este situat la S—E de Bocșa-Montană, lingă

⁸ C. Daicoviciu și I. Miloia, *AnB*, III, 4, 1930, p. 19; p. 131; IV, 1, 1931, p. 131.

⁹ C. Daicoviciu și I. Miloia, *op. cit.*, p. 19; M. Roska, *op. cit.*, p. 38, nr. 89; *RepArh*, pct. b.

¹⁰ M. Roska, *op. cit.*, p. 38, nr. 89; Fr. Holste, *Hortfunde Südosteuropas*, 1951, p. 12, fig. 21, nr. 1—11; *RepArh*, pct. a; M. Rusu, *Dacia*, VII, 1963, p. 207, nr. 5; A. D. Alexandrescu, *Dacia*, X, 1966, p. 186, nr. 260—261.

¹¹ Gh. Lazarovici, *ActaMN*, VI, 1969, p. 3.

¹² *Idem*, *Despre neoliticul din Banat* (comunicare la Congresul al VIII-lea de la Belgrad).

¹³ *RepArh*, pct. 1.

gara cu același nume. Aici au fost descoperite așezări locuite în diferite epoci, începînd de pe la sfîrșitul neoliticului.

a) În primul rînd se semnalează fragmente ceramice aparținînd culturii Baden-Pecsel. Alte amănunte despre acest material lipsesc¹⁴.

b) Pe platoul dealului se află o așezare Coțofeni. Au apărut fragmente ceramice, unelte de piatră și de os, de animale vîinate (cerb, capră, căprioară, zimbru etc.). Materialul se află la Muzeul Banatului¹⁵.

c) Pe versantul de E al dealului a fost localizată în anul 1948 de către D. Berciu o întinsă așezare din epoca de tranziție și începutul epocii bronzului. Așezarea prezintă un singur strat de cultură, subțire, cu ceramică de tip Coțofeni¹⁶.

d) În partea de N a dealului se află o peșteră, în care s-au găsit mai multe obiecte lucrate din corn de cerb (ciocane, împungătoare), o lamă de silex, o fusaiolă de lut, topoare din piatră, oase de animale mari și mai multe fragmente ceramice. Toate obiectele aparțineau purtătorilor culturii Coțofeni. Materialul este depozitat la Muzeul Banatului¹⁷.

e) De la peștera amintită spre sud este o prăbușire de teren. Aici au apărut fragmente de ceramică și obiecte de os și corn. În 1960, lângă prăbușire s-a găsit un sceptru de piatră, ceramică negricioasă, (din pastă bine arsă și ornamentată cu împunsături succesive, linii întretăiate, paralele, în forma acelor de brad, incizii fine), o fusaiolă de lut, două fragmente de topor din corn de cerb și o săpăligă din același material, toate aparținînd culturii Coțofeni¹⁸.

f) În timpul unor periegeze din anii 1961—1963, în partea nordică a dealului s-a găsit ceramică provenind dintr-o așezare databilă în perioada bronzului timpuriu. Această ceramică prezenta ornamente caracteristice culturilor Linsenkeramik, Kostolac, Vučedol, Furchenstich. Menționăm și alte obiecte de inventar: toporașe de piatră, fusaiole, un mosorel, linguri de lut ars, unelte din silex (vîrfuri, lame, răzuitoare, percutoare), precum și obiecte din os și corn (brăzdare, plantatoare, împungătoare, dăltițe)¹⁹.

g) La poalele dealului, lângă cuptoarele de var (astăzi demolate), cu prilejul construirii unui cuptor s-a descoperit un depozit de bronzuri de la sfîrșitul epocii bronzului. Inventarul cuprinde: un celt, o secure plată, trei brățări întregi cu incizii oblice, un fragment de brățară, trei seceri, două verigi, două fragmente de fibule spirale de tipul „ochelari“, doi nasturi și cîteva bucăți de bronz brut. Obiectele au fost datate de către St. Foltiny în Hallstatt B (cel din Germania = Reinecke D pentru Ungaria), iar M. Rusu le-a atribuit grupului Cincu-Suseni (Hallstatt A₁)²⁰.

¹⁴ N. Vlassa, *SCIV*, XV, 3, 1964, p. 363; Informație O. Răuț.

¹⁵ B. Milleker, *op. cit.*, I, p. 21—26; *Studii*, II, 1, 1949, p. 95; *RepArh*, pct. 3.

¹⁶ M. Roska, *op. cit.*, p. 204, nr. 107; *RepArh*, pct. 4.

¹⁷ B. Milleker, *op. cit.*, I, p. 21—26; M. Roska, *op. cit.*, p. 204, nr. 107; *RepArh*, pct. 2; C. Müller, *Apulum*, V, 1965, p. 541—546.

¹⁸ C. Müller, *Apulum*, V, 1965, p. 541—546.

¹⁹ *MJR*, nr. inv. 289—327; 602—615; 359—386; Informație, Gh. Lazarovici.

²⁰ B. Milleker, *op. cit.*, p. 21—26; M. Roska, *op. cit.*, p. 204, nr. 107; *RepArh*, pct. 5; St. Foltiny, *Zur Chronologie der Bronzezeit des Karpatenbeckens*, Bonn, 1955, p. 28, nr. 10; p. 34, nr. 10; p. 86, nr. 2; p. 95, nr. 17; p. 103, nr. 8; M. Rusu, *op. cit.*, p. 207, nr. 8.

h) Dintr-un punct neprecizat al dealului Colțan provine un vas de lut și o spirală de sîrmă de aur în patru muchii, datînd din epoca bronzului²¹.

3. — În 1961 obiectele din colecția Wölflingssedler-Răuț, au ajuns la Muzeul județean din Reșița. Ea cuprinde materiale de factură Coțofeni provenite dintr-o așezare ale cărei straturi erau deranjate de fosta carieră de calcar. Colecția cuprinde fragmente ceramice și unelte (daltă, virf de pumnal și ac sau sulă — toate din cupru, material care la Colțan se găsea în stare nativă, corn de cerb cu început de orificiu transversal, coarne cu fețele lustruite, scoici de apă dulce). Obiectele ar putea proveni din locul amintit la punctul 2 e²².

4. — La „Simida Veche“, în punctul „Gruniul Cetății“ au fost efectuate sondaje în anii 1960—1962 descoperindu-se pe lângă vestigiile unor locuri din epoci tîrzii, o așezare Coțofeni. S-a găsit ceramică ornamentată, fusaiole bitronconice din lut ars și un idol de lut. Materialul se află la Muzeul județean din Reșița²³.

5. — La N de Bocșa Vasiovei unde este Muntele Areniș, lângă izvorul Smidei, se află o ridicătură de pămînt cu șanț dublu. Pe această ridicătură s-au constatat fragmente ceramice, datînd probabil din epoca bronzului. Precizările lipsesc²⁴.

6. — La 1 km S de dealul „Colțan“, în direcția Reșiței, pe locul unei cărămidării s-a găsit un celt cu urechea ruptă²⁵.

7. — În vechea literatură de specialitate este amintită descoperirea, în hotarul Bocșei Montane, a unor vase de lut și pietre șlefuite, menționîndu-se că ar proveni din „epoca barbară“²⁶.

8. — În spatele caselor muncitorești („cele 5 case“), pe delușorul din dreapta („Dealul Pietrii“) în 1961 s-a descoperit o așezare hallstattiană. La Muzeul județean din Reșița au ajuns, de aici, fragmente de zgură și ceramică²⁷.

9. — În locul numit „Vărzărie“ în 1962 s-a găsit zgură. Lipsesc alte precizări. Ceva material a ajuns și la Muzeul județean Reșița²⁸.

10. — La „Ogașul Sîrbului“, loc situat în hotarul Bocșei Montane, în 1960—1961 s-a găsit zgură și chirpic. Materialul se găsește la Muzeul județean din Reșița²⁹.

²¹ B. Milleker, *op. cit.*, p. 21—26; M. Roska, *op. cit.*, p. 204, nr. 107; *RepArh*, pct. 6.

²² *MJR*, nr. inv. 584—586; Gh. Lazarovici, *Energia*, V, 222; Informație St. Cădăriu.

²³ *MJR*, nr. inv. 328—329, 575—579, 630—632; C. Müller, *Cercetările arheologice de la Smida Veche, Apulum*, V, 1965, p. 535.

²⁴ ²⁵ B. Milleker, *op. cit.*, p. 21—26; M. Roska, *op. cit.*, p. 204, nr. 107; *RepArh*, pct. 7—8.

²⁶ K. Torma, *Repertorium ad literaturam Daciae archaeologicam et epigraphicam*, Budapesta, 1880, p. 111, nr. 17.

²⁷ *MJR*, nr. inv. 597—598; Informație, Gh. Lazarovici.

²⁸ *MJR*, nr. inv. 595.

²⁹ *MJR*, nr. inv. 496, 594.

11. — În locul numit „Grădina Popii“ cu ocazia unei periegeze în 1962 au fost descoperite zgură și fragmente de ceramică lucrată cu mîna. Ele sînt de proveniență hallstattiană. Materialul a fost depozitat la Muzeul din Reșița³⁰.

VIII Bocșa Română

1. — În Valea Vernicului în 1960—1961, s-au efectuat periegeze care au dus la localizarea unei așezări Coțofeni-Kostolac. Ceramica era ornamentată cu incizii, împunsături succesive, briuri, creste, incizii pe buză. Materialul se află depozitat la Muzeul din Reșița³¹.

2. — La punctul „Ibrilonț“ tot cu ocazia periegezei din 1960—1961, s-au găsit fragmente ceramice și o lamă de silex. Lipsesc alte precizări³².

3. — În 1851 între Bocșa Română și Ramna, în timpul construirii șoselei s-a găsit un cuțit din silex care a ajuns la Viena³³.

4. — În 1901 undeva în hotarul Bocșei, s-a descoperit un depozit de bronzuri ce se afla într-un vas de lut. Piesele au ajuns la diferite muzee, printre care și la Muzeul din Vrșac unde se păstrează o brățară masivă, rotundă, ascuțită la capete, și una cu bara găurită. Alte obiecte ce aparțin acestui depozit ar mai fi: 5 coliere dintre care unul este ornamentat, un cuțit, 6 brățări din care una găurită, o diademă, două spirale disc la capete, un apărător de braț, din benzi, și un apărător de mînă, cinci coliere deformat, formînd un ghem, două-trei vîrfuri de lance înguste. Locul actual al acestor obiecte și datarea cronologică nu s-a putut stabili³⁴.

5. — Pe „Dealul Mare“, la dreapta drumului ce duce la Ramna s-a descoperit o necropolă hallstattiană de incinerare formată din opt morminte, precum și resturile unei fortificații de pămînt, compusă dintr-un val și un șanț. De menționat este faptul că necropola și așezarea preistorică au fost semnalate deja de vechea literatură de specialitate, amintindu-se că ar fi situate pe culmea dealului „Cleantul lui Variu“ (probabil un punct de pe „Dealul Mare“). În 1961—1962 Muzeul Banatului și cel județean din Reșița au executat aici săpături. La Muzeul din Reșița a ajuns ceramică, greutăți de lut, fusaiole, zgură de fier și urne³⁵.

6. — În hotarul cu „Dealul Mare“ sau poate chiar pe acesta se află „via lui Vintu“. Aci s-au descoperit fragmente ceramice hallstattiene, care au ajuns la Muzeul din Reșița³⁶.

³⁰ *MJR*, nr. inv. 405, 596.

³¹ Informație Gh. Lazarovici.

³² *MJR*, nr. inv. 661—663.

³³ B. Milleker, *op. cit.*, I, p. 21; M. Roska, *op. cit.*, p. 238, nr. 45.

³⁴ B. Milleker, *op. cit.*, III, p. 22—23; M. Roska, *op. cit.*, p. 238, nr. 45.

³⁵ M. Roska, *op. cit.*, p. 238, nr. 45; *MJR*, nr. inv. 390—404, 411, 696; D. Popescu, *SCIV*, XIV, 2, 1963, p. 455; *Idem*, *Dacia*, VIII, 1963, p. 574, nr. 45; Gh. Lazarovici, *Energia*, V, nr. 222.

³⁶ *MJR*, nr. inv. 664.

IX Brădișorul de Jos

1. — Într-un loc neprecizat a fost găsit un fragment de la un topor (perforat) din piatră dură (granit). Datare: epoca neolitică sau cea a bronzului. Piesa se păstrează la Muzeul Banatului³⁷.

2. — Tot de pe teritoriul satului Brădișorul de Jos (fost Măidan), provin două brățări de bronz, înlanțuite, o daltă de bronz și un vas de lut. Obiectele sînt atribuite epocii bronzului. Brățările se aflau în colecția fostei Școli Civile de băieți din Orșova, iar daltă este la Muzeul Banatului³⁸.

3. — La Muzeul Banatului se mai află și un mic vas bitronconic de culoare cenușie care a fost găsit tot în hotarul acestei localități³⁹.

X Brebu

1. — În 1963, pe un deal, situat în partea dreaptă a șoselei ce duce la Caransebeș, la circa 2 km S—E de comună, s-a descoperit de către șoferul Aurel Ciornei din București, un mormînt de incinerare din prima epocă a fierului. Inventarul mormîntului cuprinde: un vas de lut în formă de clopot (ornamentat cu un briu alveolar pe partea superioară, întrerupt de patru proeminențe semiovale) în care se aflau oase calcinate și fragmente ceramice (șase fragmente de strachină folosită drept capac). Lîngă acest vas, spart în timpul dezgropării, s-au mai găsit două vîrfuri de lance de fier (în formă de frunză de salcie), de dimensiuni mari și un fragment de pumnal sau de sabie, cu tăiș lat. Obiectele aparțin unor tipuri caracteristice necropolelor din a doua jumătate a epocii hallstattiene (a doua jumătate a secolului al V-lea î.e.n.)⁴⁰.

2. — „Cîmpia Laiului“ s-au descoperit, acum circa două decenii, „arme și unelte de fier“ de către Thier Zera. Lipsesc precizări⁴¹.

3. — Se menționează că pe dealul „Cărpiniș“ se află zgură de fier⁴².

XI Broșteni

1. — În punctul „Micleni“ sînt atestate urme de locuire din diferite epoci.

a) În acest loc se află o așezare din epoca bronzului. Ceramica găsită

³⁷ *RepArh*, pct. 1.

³⁸ K. Torma, *op. cit.*, p. 119, 122, nr. 84; B. Milleker, *op. cit.*, I, p. 76; M. Roska, *op. cit.*, p. 156, nr. 68; *RepArh*, pct. 2.

³⁹ *RepArh*, pct. 3.

⁴⁰ V. Leahu, *SCIV*, XVI, 1965, p. 159.

⁴¹ ⁴² Informații, Gh. Lazarovici.

aici este ornamentată cu un brîu în relief și cu creste. O parte din acest material a ajuns și la Muzeul județean din Reșița⁴³.

b) Locuirea în prima perioadă a fierului (Hallstatt C) este dovedită printr-o așezare a purtătorilor culturii Basarabi. Ceramica descoperită cuprinde fragmente de străchini cu fațete pe urmă și o parte a ajuns și la Muzeul din Reșița⁴⁴.

XII Buchin

1. — În 1890 A. Diaconovici a văzut la Ștefan Velovan (fost profesor la Școala pedagogică din Caransebeș), mai multe obiecte de bronz printre care și un celt, găsite în hotarul acestei localități. Locul de depozitare actual, a obiectelor descoperite la Buchin, nu se cunoaște⁴⁵.

RICHARD PETROVSZKY

BEITRÄGE ZUM ARCHÄOLOGISCHEN ORTSVERZEICHNIS DES KREISES CARAȘ—SEVERIN VOM PALÄOLITHIKUM BIS IN DAS 5. JH. V.U.Z.

(Zusammenfassung)

Vorliegender Artikel versucht aufgrund schon veröffentlichter bibliographischer Hinweise, zufälliger Entdeckungen und mündlicher Auskünften ein archäologisches Ortsverzeichnis des Kreises Caraș-Severin aufzustellen.

Die Tatsache, dass einige Auskünfte oft lückenhaft sind, ist einerseits von der unzureichenden Erforschung dieser Gegend verursacht, andererseits der Tatsache, dass uns die älteren Auskünfte lücken- oder fehlerhaft übermittelt wurden, zuzuschreiben. Erst in den letzten 20 Jahren wurde der Kreis Caraș-Severin Objekt einer systematischen archäologischen Erforschung. Das archäologische Ortsverzeichnis—dessen erster Teil hier veröffentlicht wird—ist alphabetisch angeführt und kann durch die nächsten Forschungen vervollkommen und verbessert werden.

⁴³ ⁴⁴ Gh. Lazarovici, *Energia*, V, nr. 222.

⁴⁵ B. Milleker, *op. cit.*, I, p. 27; M. Roska, *op. cit.*, p. 48, nr. 193; p. 51, nr. 225.